

## 2 . Acâș | Județ: Satu Mare | Punct: Biserica Reformată | Anul: 2003

**Anul:** 2003

**Cod RAN:** 136722.01

**Perioade:** Evul Mediu

**Epoci:** Evul Mediu

**Categorii sit:** Religios, ritual și funerar

**Autori:** Péter Levente Szőcs

**Instituții:** Muzeul Județean Satu Mare

### Rezumat

Biserica reformată din Acâș aparține unei foste mănăstiri, întemeiată în a doua jumătate a secolului al XII-lea. Monumentul este unic în nord-vestul Transilvaniei, păstrându-se aproape intacte caracteristicile primei faze de construcție. Cercetările au fost întreprinse în vederea întocmirii proiectului de restaurare, scopul lor fiind stabilirea fazelor de construcție și identificarea complexelor și construcțiilor dispărute aparținând mănăstirii. În secțiunile cercetate în 2003 au fost descoperite 30 de morminte ce se grupează în cele două orizonturi de înhumare, identificate și delimitate deja în campaniile anterioare. A fost identificat șanțul medieval ce înconjură biserica și mănăstirea.

### Raport

Biserica reformată din Acâș aparține unei foste mănăstiri, întemeiată în a doua jumătate a secolului al XII-lea. Monumentul este unic în nord-vestul Transilvaniei, păstrându-se aproape intacte caracteristicile primei faze de construcție.

Campania de săpături din 2003 continuă seria cercetărilor arheologice începute în 1998. Cercetările au fost întreprinse în vederea întocmirii proiectului de restaurare, scopul lor fiind stabilirea fazelor de construcție și identificarea complexelor și construcțiilor dispărute aparținând mănăstirii. În acest sens, în campaniile anterioare a fost descoperită o capelă anexă, au fost cercetate 40 de morminte din cimitirul din jurul bisericii și au fost identificate urmele reparațiilor și refacerilor din evul mediu până în prezent. Cea mai importantă dintre aceste reparații este restaurarea dintre anii 1896 și 1902.

Campania din 2003 s-a desfășurat în lunile august și septembrie și a fost finanțată de MJ Satu Mare și Episcopia Reformată de Oradea. Au fost deschise patru secțiuni în exteriorul bisericii, respectiv S X, 3 x 3 m, la colțul de SV al bisericii; S XI, 2 x 3 m, în partea de N a bisericii, la întâlnirea navei cu turnul de NV; S XII, 2 x 3 m, în prelungirea S XI; S XIII, 1 x 4 m în prelungirea SXII.

A fost dezvelită fundația turnului de SV în S X și a turnului de NV împreună cu fundația zidului nordic al navei în S XI. Caracteristicile de zidire a fundației sunt identice în toate zonele investigate în anul 2003 și sunt identice cu cele observate în campaniile anterioare la colțul nord-estic și sud-estic al bisericii. Astfel talpa fundației – la navă și la turn – este între cota -1,90 și -2,08 m, fără trepte. Partea de jos este construită din pietre mari de carieră (cca. 40 x 30 x 30 cm), înecate în mortar friabil cu puțin var și egalizate cu pietre mai mici și bucăți de cărămidă ruptă. Partea de sus a acestei zone este nivelată cu trei-patru asize de cărămidă (26 x 15 x 5,5 cm), peste care este așezat un rând de blocuri mari de pietre îngrijit fasonate (30 x 30 x 30 cm). În cursul restaurărilor din 1896-1902 porțiunile joase ale paramentului au fost înlocuite în exterior cu o zidărie regulată de cărămidă (29 x 14 x 7 cm). Această intervenție a coborât în porțiunile investigate în adâncimi variate, oprindu-se cel mai frecvent la limita zidăriei din piatră brută (80 cm) sau la partea superioară a asizelor de nivelare din cărămidă (40 cm), blocurile fasonate fiind păstrate numai în două cazuri. Aceste intervenții precum și reparațiile ulterioare pot fi surprinse și în stratigrafie: șanțul nr. 8 din jurul bisericii, precum și depunerea nr. 7 și gropile 6A-6D.

---

În secțiunile cercetate în 2003 au fost descoperite 30 de morminte (M 41 - M 70). Ele se grupează în cele două orizonturi de înhumare, identificate și delimitate deja în campaniile anterioare. Primul orizont îl constituie înhumările de sec. XIII-XIV, adâncimea mormintelor fiind între -0,6 -1 m. Câteva dintre aceste morminte au fost construite din casetă de cărămidă. Al doilea orizont este mult mai adânc (-2,60 -2,70 m), și se observă gruparea mormintelor în perechi (așezate apropiat, orientate paralel și având adâncime identică). Inventarul inhumărilor este alcătuit din accesorii vestimentare, databile în sec. XVIII-XIX. Potrivit tradiției locale, acest orizont este format de înmormântarea preoților, care slujeau în biserică și a soțiilor lor; ultimele înhumări au fost făcute la începutul secolului XX, deoarece comunitatea folosea deja cimitirul din marginea localității.

În S XIII a fost identificat șanțul medieval ce înconjură biserica și mănăstirea, fiind un mijloc de delimitare a lotului.

---

### ***Informații suplimentare online***

[Raportul 2142 din cronica.cimec.ro](https://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](https://mapserver.cimec.ro)

---